

Mgr. Ondřej Holý

Vliv kutnohorské městské rady na církevní poměry ve městě na přelomu 15. a 16. století

Praha 2023, 87 stran, diplomová práce na Ústavu českých dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, vedoucí práce: PhDr. Blanka Zilynská, Ph.D.

(Posudek oponenta)

Autor posuzované diplomové práce si zvolil ke zpracování náročné téma, které zasahuje do českých dějin doby jagellonské, a to v prostředí středoevropsky významného horního města Kutné Hory, ale i české utrakvistické církve. Všechny tyto okruhy náleží dosud k méně probádaným oblastem českých dějin, zejména co se týká utrakvistické církve a její správy, ale i přímo dějin města Kutné Hory, které pro uvedené období představuje barvitě jeviště, jehož vývoj je možné studovat pomocí početných a dosud nevytěžených pramenů. V tomto ohledu se ukazuje volba tématu jako náročná, ale vhodná a slibující přínosné výsledky. Již předem je možné zhodnotit, že autor v předložené práci pojednává zvolené téma komplexně, tematicky sevřeně, práce má přehlednou strukturu, zřetelně formulované cíle i závěry. Již v tomto prvním ohledu hodnotím práci pozitivně.

Dalším pozitivním rysem předložené práce je, že je založená především na studiu a interpretaci primárních historických pramenů, a to především kontinuálně dochovaných úředních knih kutnohorské městské rady, ale i aktového materiálu, uloženého v archivním fondu Archiv města Kutná Hora. Jako vhodný doplněk jsou využívány Paměti Mikuláše Dačického z Heslova. Autor využil jak prameny edičně zpracované, tak dosud nevydané, při jejichž využití se vyrovnal s paleografií pozdně středověkých originálních textů. Důležitou pomůckou dále byly osobní fondy několika starších kutnohorských badatelů, především městského archiváře Jana Fialy a lékaře a amatérského historika MUDr. Emanuela Jägera. Autor všechny své prameny řádně cituje, pouze u rozsáhlého fondu E. Jägera, který je dosud archivně nezpracovaný, bych doporučil citace prohloubit. Z hlediska využitelných pramenů byly ponechány stranou rozsáhle dochované prameny účetní povahy kutnohorských kostelních záduší, špitálu nebo městské rady z období pozdního středověku. Takové pramenné vymezení je jistě vhodné, neboť uvedené účetní prameny představují svébytný, rozsáhlý a badatelsky náročný materiál, jehož využití by posuzovanou práci spíše zatížilo a navíc by zřejmě nepřineslo zásadní přehodnocení autorových závěrů, spíše drobné doplňky. Do úvodního pojednání o pramenech a literatuře by přesto bylo vhodné jejich existenci krátce zmínit a zdůvodnit jejich ponechání mimo zvolený pramenný záběr.

Autor prokázal rovněž dobrou orientaci v sekundární literatuře, kterou řádně cituje. Na vhodných místech je využita zejména literatura k dějinám Kutné Hory včetně její správy nebo včetně literatury uměleckohistorické. Autor zde využil všechna zásadní díla a vyrovnal se s jejich závěry. U některých titulů z oblasti sekundární literatury by bylo vhodné zdůraznit, že ne vždy je možné jejich údaje přejímat bez kritického přístupu. To se týká zejména zastaralé

práce P. M. Veselského z roku 1867, k jehož údajům autor často a správně připomíná, že se liší od údajů v jiné literatuře i v pramenech. Dále k některým dílčím tématům obecné povahy by bylo možné sekundární literaturu doplnit, například obecně k českým dějinám doby jagellonské (ostatní svazky díla J. Macka, syntéza P. Čorneje v řadě Velké dějiny zemí Koruny české), z dílčích témat zejména k pozdě středověkým měšťanským testamentům (M. Hrubá), pro Kutnou Horu, její správu a autorem využití prameny pak zejména stať M. Bisingerové (Kutnohorské radní knihy z let 1462–1527 a městská správa v tomto období, Sborník archivních prací 23, 1973, s. 106–155). I v tomto ohledu je však nutné zdůraznit, že autorovy závěry jsou vždy pramenně podložené, a to s důrazem na využití primárních písemných pramenů, a heuristika práce nemá významné mezery.

Z dílčích problémů posuzované práce je možné věnovat více pozornosti při transkripci pramenů zejména v případě osobních jmen, stejně jako je třeba správně užívat některé odborné termíny či jejich varianty (např. rudokupci / erckafěři). Sporný je například i pojem patriciát, převzatý z monografie B. Altové a H. Štroblové, který je dnes v odborné literatuře vnímán jako rozporuplný (T. Borovský). Tyto poznámky však patří spíše na okraj.

Práce je tematicky rozčleněná na kapitoly, které postupně sledují, jakým způsobem městská rada v Kutné Hoře uplatňovala svůj vliv, respektive moc nad církví v Kutné Hoře, a to na úrovni duchovních osob i jednotlivých církevních institucí. Postupně jsou pojednány vztahy mezi městskou radou a faráři i dalšími duchovními u kutnohorských kostelů, s pražskou „dolní“ konsistoří, s rodící se institucí kutnohorských děkanů či arciděkanů a jejich „kutnohorskou“ konsistoří nebo s oběma italskými světicími biskupy, kteří v Kutné Hoře na přelomu 15. a 16. století hledali dočasné či trvalejší útočiště. V případě zajímavého a dosud ne plně probádaného tématu kutnohorské konsistoře se autor přiklání k názoru, že zřejmě kombinovala prvky jednoho z běžných utrakvistických děkanátů v pohusitských Čechách se snahou kutnohorského duchovenstva i městské rady o částečnou emancipaci v rámci utrakvistické církve. Autor dále probírá správu záduší kutnohorských kostelů ze strany městské rady a její proměny, správu městského špitálu nebo vztahy se sousedním sedleckým klášterem, které jediné mírně překračují vnitřní prostředí města a stanovený rámec práce. Autor uzavírá, že utrakvistická církev v jagellonské Kutné Hoře byla pod silným vlivem městské rady, která využívala celou škálu dostupných nástrojů, od právních přes správní a ekonomické až po ryze zvykové nebo osobní vazby. Přesto se setkávala i s protiváhou ze strany duchovních institucí a v některých případech musela hledat kompromisní řešení. Autorovy závěry lze hodnotit jako podložené a zřetelně formulované.

*Z uvedených důvodů plně doporučuji diplomovou práci Mgr. Ondřeje Holého k obhajobě.
Navržené hodnocení: velmi dobře.*

V Kutné Hoře dne 23. 1. 2023

PhDr. Vojtěch Vaněk, Ph.D.